

**Сучасні матеріали і технології виробництва виробів  
широкого вжитку та спеціального призначення**  
*Ергономіка і проектування одягу*



УДК 687.016.5:[687.15:677.076.62]

**ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ В  
СУЧАСНОМУ ЖІНОЧОМУ СВЯТКОВОМУ ОДЯЗІ**

Студ. А.В. Люлькова, гр. МГЗШМК-18  
Науковий керівник проф. М.В. Колосніченко  
Київський національний університет технологій та дизайну

**Мета і завдання.** Метою дослідження є аналіз української народної вишивки й сучасних тенденцій моди в колекціях світових брендів, силуетів і декоративних елементів весільно-вечірнього вбрання для проектування колекції жіночого святкового одягу з елементами традиційної української вишивки. Для вирішення цього завдання досліджено різновиди технік, матеріалів, художньо-композиційних рішень, їх комбінування, принципи гармонійного поєднання та їх модернізації в сучасному весільно-вечірньому жіночому одязі.

**Об'єкт та предмет дослідження.** Об'єктом дослідження є дизайн-проекування жіночих весільно-вечірніх суконь з застосування української народної вишивки в комбінованих техніках. Предметом дослідження є поєднання різноманітних технік української вишивки з конструктивними особливостями при проектуванні й оздобленні сучасного весільно-вечірнього жіночого одягу.

**Методи та засоби дослідження.** В роботі використано літературно-аналітичний, історико-культурологічний, візуально-аналітичний методи. Для обробки отриманих результатів застосовано системно-структурний аналіз, які дозволи провести дослідження сучасних трендів жіночого весільно-вечірнього вбрання.

**Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів.** Наукова новизна роботи полягає у систематизації та комбінуванні різновидів технік української народної вишивки та їх поєднання з конструкторськими особливостями при проектуванні моделей сучасних жіночих весільно-вечірніх суконь. Практичне значення отриманих результатів сформовано у вигляді рекомендацій щодо урахування властивостей тканин, особливостей технік традиційної вишивки та проектування й виготовлення жіночого святкового вбрання.

**Результати дослідження.** Сучасна весільна мода різноманітна й багатогранна, ввібрала в себе все найкраще, що було винайдено раніше й в симбіозі створює нові шедеври. Дизайнери сьогодення йдуть в протиріччя з догмами й знищують будь-які кордони, поєднують раніш несумісні речі, завдяки сучасним інноваційним технологіям та відроджуючи автентичні самотутні речі, що створювались вручну. Аналізуючи ринок весільно-вечірнього вбрання світових брендів та українських виробників хочеться зазначити, що не дивлячись на використання новітніх матеріалів, проектування сучасних конструкцій найбільш популярною та вживаною технікою оздоблення одягу залишається вишивка.

В Україні вишивка являється невід'ємною складовою декоративно-прикладного мистецтва, однією із конструктивних ланок української національної духовності, морально-етичної, матеріальної культури народу. Ще в 1876 році, коли Олена Пчілка видала альбом українських вишивок, два французькі вчені Леже і Рамбо з того приводу виголосили низку схвальних відгуків, відкриваючи для Європи українське народне мистецтво. Для Заходу прикладне мистецтво України стало небаченою красою.

Узагальнено техніки виконання вишивальних швів можна поділити на групи: початкові – до яких належать контурні, кручені та оздоблювальні шви; поверхнево-нашивні рахункові та прозоро-рахункові шви (мережка), що виконують тільки на тканинах полотняного переплетення; поверхнево-нашивні (стеленні) нерахункові – до яких відноситься різновиди техніки гладь та деякі техніки змережування; рушникові шви – походить від їх конкретного, багатовікового застосування та призначення – вишивання рослинних орнаментів на рушниках; складені шви – являють собою асиміляцію різних технік в складовій одного шва; оздоблювальні та з'єднувальні шви, використовуються для обрамлення країв виробу, з'єднання по конструктивним лініям та надання виробу нової форми та фактури; гаптування – це вишивання металевою золотою або срібною нитками;

вишивання, силяння та ткання пацьорками може налічувати безліч рахункових та не рахункових технік.

Вишивка, як ні який інший вид оздоблення, а особливо святкового вбрання, підкреслює індивідуальність людини. З глибини віків приділялось увага й надавали особливого значення символам, які перетворювались в орнаменти й складались в композиції оздоблення одягу. Орнаменти поділялись на геометричні, геометризovanі рослини, рослині, зооморфні, орнітоморфні, антропоморфні, геральдичні та інші. Але найбільш поширеними орнаментами святкового одягу були найпростіші геометричні форми, прямі та ламані горизонтальні або вертикальні лінії, які за уявленням наших предків означали землю та воду. Перетинаючись або стикаючись, вони утворювали квадрати, прямокутники та ромби, а фантазією майстринь сплітались у чудові сітчасті візерунки.

У весільному вбрані сакральні знаки мали велике смислове навантаження. Найбільш розповсюдженими являлись: ромб, який був символом благополуччя, першою ідеаграмою життя і блага; мотив хреста має широке розповсюдження, як «печать вічного життя»; свастика (гачкуватий хрест) до християнства означав розповсюдження сонячно світла, за часів Київської Русі використовувався як християнський символ; прямий хрест перекреслений декоративними лініями косого, символізував сонце, а вміщені в ромби – символ родючості, плодючості. Знаки відігравали охорону роль в подальшому житті жінки.



а)



б)

Рисунок 1 – Сакральні знаки в орнаментальних композиціях української весільної вишивки:  
а) хрест та ромб; б) свастика (гачкуватий хрест)

При вирішенні художньо-композиційних задач оздоблення весільно-вечірнього вбрання необхідно враховувати безліч складових, а саме: модні тренди, конструктивно-технологічні особливості моделі, матеріали, техніки оздоблення тощо. Традиційно-народні способи крою проявляються у надзвичайно поважному ставленні до матеріалу, допускається мінімальне членування, крій – тільки прямий. Порівняно з сучасним кроєм, в традиційному не передбачаються конструктивно-рельєфні лінії та виточки, крій по косій й заокруглених лініях. Прикладом вдалого вирішення конструкторсько-технологічних вимог при моделюванні й поєднання українського орнаменту в сучасному крої можуть слугувати моделі в колекціях модного дому Valentino та роботи українських дизайнерів Оксани Полоненко, Роксолани Богуцької.

**Висновки.** В результаті проведеного дослідження різновидів технік національної української вишивки, її комбінування; художньо-композиційних рішень національного вбрання, визначено принципи гармонійного поєднання традиційно-старовинні техніки оздоблення та її модернізації в сучасному весільно-вечірньому жіночому одязі.

**Ключові слова:** весільно-вечірнє вбрання, вишивка, техніки виконання вишивки, орнамент, сукня.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Сусак К.Р. Українське народне вишивання / Сусак К.Р., Н.А. Стеф'юк Навч. посібник К.: Видавництво Науковий світ, 2006. 283с.
2. Білан М.С., Стельмашук Г.Г. Український стрій. Львів: Фенікс, 2000. 326 с.
3. Пашкевич К.Л. Проектування тектонічних форм одягу з урахуванням властивостей тканин. К.: ПП «НВЦ «ПРОФІ», 2015. 364с.
4. Зайченко В. Вишивка Чернігівщини. К: Родовід, 2010. 208 с.